

JUKO kysymyksiä ja vastauksia henkilöstön siirtymisestä kunnista hyvinvointialueille – Lue ja tiedät enemmän

Ensi vuoden tammikuun 1. päivä on Suomessa historiallinen, kun yli 260 000 palkansaajaa siirtyy kunnista ja kuntayhtymistä töihin hyvinvointialueille ja hyvinvointiyhtymiin.

Pieni siirtymäsanasto

Luovuttava työnantaja = kunta ja kuntayhtymät.

Vastaanottava työnantaja = hyvinvointialue ja hyvinvointiyhtymä.

Hyvinvointialue = Itsehallinnollinen hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisestä kansalaisille.

Hyvinvointialueita on 21. Manner-Suomessa ne vastaavat maantieteellisesti nykyisiä maakuntia muualla kuin Uudellamaalla.

Hyvinvointiyhtymä = Hyvinvointialueet voivat sopia, että ne hoitavat tiettyjä tehtäviä yhdessä. Hyvinvointiyhtymä voi toimia vain tukipalvelujen tuottamiseen liittyvissä tehtävissä, sille ei voi siirtää vastuuta palvelujen järjestämisestä.

Pääsopijajärjestöt = Julkisan alan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO, Julkisen alan unioni JAU (JHL ja Jyty), Sote ry (Tehy, Super, SPAL) ja Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT neuvottelevat virka- ja työehtosopimuksia. Palkansaajien *pääsopijajärjestöt* edustavat neuvotteluissa eri liittoja ja niiden edustamaa henkilöstä.

1. Ketkä siirtyvät kunnasta tai kuntayhtymästä hyvinvointialueelle?

- Hyvinvointialueen palvelukseen siirtyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen henkilöstö.
- Lisäksi hyvinvointialueelle siirtyvät ne kunnissa ja kuntayhtymissä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelutuotannon tukipalvelutehtävissä työskentelevät henkilöt, joiden tosiasiallisista työtehtävistä **vähintään puolet** on sosiaali- tai terveydenhuollon tai pelastustoimen tukitehtäviä. Tämä koskee myös tilannetta, jossa toinen osa tehtävästä ei siirry.

- Hyvinvointialueen palvelukseen siirtyvät myös opiskeluhuollon kuraattorit ja koulupsykologit.

Henkilöstöä luovuttava työnantaja käy yhteistoimintaneuvottelut, jossa sen on yksilöitävä siirtyvät henkilöt. (YTL 11 §)

Jos työntekijä tai viranhaltija haluaa riitauttaa siirtymisen, hänen on oltava yhdessä omaan liittonsa.

2. Säilyvätkö työsuhteeni ehdot samoina?

Työntekijät ja viranhaltijat siirtyvät hyvinvointialueelle työsopimuslaissa ja viranhaltijalaissa säädetyn liikkeen luovutus -periaatteen mukaisesti:

- Työntekijät ja viranhaltijat siirtyvät uuden työnantajan palvelukseen vanhoina työntekijöinä ja entisillä palvelussuhteen ehdoilla.
- Pelkästään liikkeen luovutus ei ole riittävä peruste muuttaa työ- tai virkasuhteen ehtoja.
- Vastaanottava työnantaja voi muuttaa työ- tai virkasuhteen ehtoja yksipuolisesti vain työ- ja virkaehtosopimuksen tai lain perusteella ja tavalla, jolla myös luovuttava työnantaja olisi voinut muuttaa ehtoja.
- Työntekijän tai viranhaltijan ei tarvitse irtisanoutua luovuttavan työnantajan palveluksesta. Luovuttava työnantaja siirtää työsuhteessa olevan hyvinvointialueelle työsuhteeseen ja virkasuhteinen virkasuhteeseen.
- Hyvinvointialue perustaa virat, joihin viranhaltijat siirretään. Hyvinvointialueen tehtäviä tai virkoja ei haeta, vaan Luovuttava työnantaja siirtää työntekijät ja viranhaltijat hyvinvointialueen vastaaviin tehtäviin tai virkoihin. Hyvinvointialue ei voi laittaa virkoja julkiseen hakuun, jos niihin voidaan siirtää työntekijä tai viranhaltija.
- Jos viranhaltijan tehtäviin ei kuulu julkisen vallan käyttöä, hänet **voidaan siirtää työsuhteeseen** vähintään entisillä palvelussuhteen ehdoilla ennen tai jälkeen siirtymistä hyvinvointialueelle.

3. Onko hyvinvointialueelle pakko siirtyä?

- Työntekijällä tai viranhaltijalla ei ole oikeutta jäädä kunnan tai kuntayhtymän palvelukseen, mutta hän voi irtisanoutua ennen siirtoa.

- Jos työntekijä tai viranhaltija on saanut tiedon liikkeen luovutuksesta luovuttavalta tai vastaanottavalta työnantajalta viimeistään kuukausi ennen luovutuspäivää, hän saa irtisanoa työsopimuksensa/virkasuhteensa päättymään luovutuspäivästä, eikä häntä koske työ- tai palvelussuhteen normaali irtisanoutumisaika.
- Jos työntekijälle tai viranhaltijalle on annettu tieto liikkeen luovutuksesta myöhemmin kuin kuukausi ennen luovutuspäivää, hän saa irtisanoa työsopimuksensa/virkasuhteensa päättymään luovutuspäivästä tai tämän jälkeen, viimeistään kuitenkin kuukauden kuluessa saatuaan tiedon luovutuksesta.

4. Mikä on paikallinen siirtosopimus?

- Luovuttava ja vastaanottava työnantaja ovat yleensä sopineet keskenään paikallisesta siirtosopimuksesta. Usein sopimuksessa on sovittu jotain siirtyvän henkilöstön asemasta ja palvelussuhteen ehdoista.
- Sopimus on mitätön siltä osin kuin siinä on sovittu huonommin kuin mitä laki säätelee liikkeen luovutuksesta ja mitä virka- ja työehtosopimukset määräävät. Esimerkki: työnantaja ei voi muuttaa tehtäviä vetoamalla vain siirtosopimukseen.

5. Mitä tapahtuu työsopimukselleni tai virkamääräykselleni?

Työntekijän henkilökohtainen työsopimus jää voimaan sellaisenaan siirryttäessä hyvinvointialueelle.

- Uutta työsopimusta ei tarvitse tehdä, eikä työnantaja voi määrätä sitä tekemään. Halutessaan työntekijä voi toki sopia uuden työsopimuksen, mutta silloin on syytä olla tarkkana, että työsuhteen ehtoja ei miltään osin heikennetä.

Viranhaltijan virkamääräys ei siirry. Hyvinvointialue perustaa uudet virat ja viranhaltijat siirretään näihin virkoihin.

- Virkaan kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät uuden hyvinvointialueen viranperustamispäätöksen mukaisesti, ja jonkin verran muutoksia voi tulla.
- Pääsääntö on kuitenkin, että myös viranhaltijat siirretään aiempaa vastaaviin tehtäviin ja että palvelussuhteen ehdot eivät heikkene.

6. Voiko työskentelypaikkani muuttua?

Työntekijä ja työsopimus

- Työsopimukseen kirjattu työskentelypaikka säilyy. Työskentelypaikka voi kuitenkin muuttua, jos hyvinvointialueella ei ole enää kyseistä työskentelypaikkaa. Työskentelypaikka ei voi kuitenkaan muuttua olennaisesti.
- Tässäkään tilanteessa ei tarvitse allekirjoittaa uutta työsopimusta. Jos kuitenkin suostut tekemään uuden työsopimuksen, varmista, että työssäkäyntipaikkaasi tai -aluetta ei laajenneta esimerkiksi lisäämällä työsopimukseen mainintaa ”työsuhteen alussa työpiste on x”.

Viranhaltija ja virkamääräys

- Viranhoitopaikka voi muuttua, sillä viranhaltijan työskentelypaikka määräytyy sen mukaan, mihin hyvinvointialueelle perustettuun virkaan hänet siirretään. Viranhoitopaikka ei kuitenkaan voi muuttua olennaisesti.
- Myöskään nykytilanteessa virkoja ei ole määrätty tiettyyn työskentelypaikkaan, vaan työskentelypaikka on kunnan koko alue.

7. Saanko jatkaa etätöissä?

- Luovuttavan työnantajan kanssa tehty etätyösopimus on voimassa myös vastaanottava työnantajan palveluksessa.

8. Mitä työtehtävilleni tapahtuu siirtymisen jälkeen?

Työntekijä ja työsopimus

- Työntekijä jatkaa työsopimuksensa mukaisissa tehtävissä siirtymisen jälkeen. Työnantaja ei voi muuttaa yksipuolisesti olennaisia työsopimuksessa sovittuja työtehtäviä.
- Jos tehtävää ei ole enää, työnantajan on tarjottava vastaavan tasoisia tehtäviä, eikä palkka saa alentua. Olennainen muutos tehtävissä voi tulla kyseeseen vain irtisanomisperusteella, mutta liikkeen luovutus ei ole irtisanomisperuste.

Viranhaltija ja virkamääräys

- Pääsääntö on, että myöskään viranhaltijan tehtävät eivät muutu siirryttäessä hyvinvointialueelle. Jos kyseistä tehtävää ei ole enää, työnantajan on siirrettävä vastaavaan virkaan, eikä palkka saa alentua.
- Muutoksia virkatehtäviin voi kuitenkin tulla, sillä viranhaltijalain perusteella virassa työskentelevän tehtäviä voidaan muuttaa helpommin esimerkiksi, kun muutoksen perusteena ovat toiminnan uudelleen järjestelyt. (VHL 23 ja 24§)
- Liikkeen luovutus ei ole peruste alentaa palkkaa.

Muista myös tämä

- Pelkkä yhteistoimintamenettely ei ole riittävä peruste muuttaa työ- ja virkatehtäviä. Työ- ja virkatehtävien muuttaminen edellyttää laissa säädettyä irtisanomisperustetta.
- Irtisanomisperusteesta on käytävä yhteistoimintaneuvottelut.

9. Mikä on palkkausmääräysten mukainen tehtäväkuvaus?

Palkkausmääräysten mukainen tehtäväkuvaus tarkoittaa oman työsopimuksesi tai virkamääräyksesä mukaisia tehtäviä. Hyvinvointialueelle siirryttäessä työnantaja saattaa yrittää muuttaa tai yhdenmukaistaa tehtäväkuvia.

- Jos työnantajalla ei ole laissa mainittua perustetta muuttaa työsopimuksessa sovittuja tai virkamääräykseen kirjattuja tehtäviä, työnantaja ei voi muuttaa olennaisesti tehtäväkuvaustasi.
- Työnantajan tekemä yksipuolinen olennainen muutos tehtäväkuvasa edellyttää tavallisesti työntekijän/viranhaltijan irtisanomisperustetta tai viranhaltijalla viranhaltijalaissa mainittua perustetta. (VHL 23 ja 24§)

10. Mitä tapahtuu määräaikaisuudelleni?

- Määräaikaiset työ- ja virkasuhteet siirtyvät hyvinvointialueelle, jos määräaikaisuus päättyy 1. tammikuuta 2023 tai myöhemmin. Työ- tai virkasuhde jatkuu määräajan loppuun asti.
- Jos määräaikainen työ- tai virkasuhde päättyy ennen siirtymistä, henkilö ei siirry hyvinvointialueelle.

11. Voiko työnantaja irtisanoa minut siirron jälkeen?

- Liikkeen luovutus ei ole peruste irtisanomiselle, eikä hyvinvointialue voi heti siirron jälkeen alkaa irtisanoa henkilöstöä.
- Työnantaja voi ryhtyä myöhemmin joissain tilanteissa järjestelemään toimintojaan uudelleen, jolloin työ saattaa vähentyä olennaisesti ja pysyvästi. Joskus edessä saattaa olla jopa irtisanominen/irtisanomisia.
- Tällaisessa tilanteessa hyvinvointialueella on käytävä normaalit yhteistoimintaneuvottelut.

12. Onko minulla irtisanomissuojaa?

- Liikkeen luovutuksen -periaate ei sisällä varsinaista irtisanomissuojaa, mutta liikkeen luovutusta ei voi käyttää perusteena irtisanomiselle.
- Myöskään hyvinvointialuetta koskevassa lainsäädännössä ei ole irtisanomissuojaa.

13. Mitä tapahtuu ennen siirtoa? Kuka neuvottelee puolestani?

- Kuntien/ kuntayhtymien on ennen henkilöstön siirtoa käytävä yhteistoimintaneuvottelut, jossa henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöjen pääluottamusmiehet.
- Neuvotteluissa työnantaja ja pääluottamusmiehet käyvät läpi, mitä liikkeen luovutuksesta seuraa ja yksilöidään siirtyvä henkilöstö.
- Hyvinvointialue tulee mukaan neuvotteluihin kertomaan osaltaan luovutuksen ajankohdan
luovutuksen syyt
luovutuksesta aiheutuvat oikeudelliset, taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset.
- Luovuttava työnantaja ei voi käydä etukäteen yhteistoimintaneuvotteluja muutoksista, joita hyvinvointialue tekee myöhemmin.

14. Mitä tapahtuu valtakunnallisille työ- ja virkaehtosopimuksille?

Hyvinvointialueella on kolme työ- ja virkaehtosopimusta:

Sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja virkaehtosopimus SOTE-sopimus

Lääkärien virka- ja työehtosopimus LS

Hyvinvointialueiden yleinen virka- ja työehtosopimus HYVTES

- SOTE-sopimus ja Lääkärisopimus eivät muutu siirtymässä.
- Hyvinvointialueiden yleisen virka- ja työehtosopimuksen HYVTESin määräyksiä pääsopijajärjestöt ovat valmistelleet syksyn aikana. Tarkoitus on, että Kunta-alan yleisen virka- ja työehtosopimuksen KVTESin määräykset siirtyvät HYVTESIin.
- Jos määräysten siirto ei valmistu ennen vuoden vaihdetta 2022–2023, hyvinvointialueilla/hyvinvointiyhtymissä sovelletaan Kunta-alan yleisen virka- ja työehtosopimuksen KVTESin määräyksiä, kunnes HYVTES on sovittu.
- Jokaisen siirtyvän henkilöön sovellettava virka- ja työehtosopimus määräytyy tehtävän mukaan, ja tulee olemaan joku edellä mainituista sopimuksista. Hyvinvointialueella ei ole teknisten- ja tuntityöntekijöiden työehtosopimuksia.

15. Mitä tapahtuu työpaikalla paikallisesti sovituille sopimuksille?

- Hyvinvointialue noudattaa luovuttavan työnantajan kanssa sovittuja paikallisia sopimuksia, jos luovuttava työnantaja ei ole irtisanonut sopimuksia kolme kuukautta ennen siirtoa.
- Pääsopijajärjestöt ja KT ovat sopineet, että hyvinvointialueen paikalliset sopimukset voidaan neuvotella jo ennen siirtymistä. Samalla voidaan sopia, että luovuttavien työnantajien paikalliset sopimukset päättyvät.
- Näin siksi, että hyvinvointialueen työnantajan ei pidä soveltaa samasta asiasta useaa paikallista sopimusta.

16. Mitä tapahtuu vuosilomalleni tai säästövapaille?

- Vuosilomat ja säästövapaat siirtyvät hyvinvointialueelle sellaisenaan.
- Siirtymisestä huolimatta vastaanottavan työnantajan on noudatettava Kunta-alan yleisen virka- ja työehtosopimuksen KVTESin määräyksiä lomien antamisesta.
- Työnantaja ei voi rajoittaa lomien tai säästövapaiden siirtymistä hyvinvointialueelle eikä esimerkiksi velvoittaa pitämään säästövapaita pois ennen siirtymistä.
- Myönnetyt lomat ja vapaat siirtyvät pidettäväksi myönnetyn mukaisena aikana hyvinvointialueella.

17. Voiko palkkani laskea? Mitä tapahtuu kokemuslisälleni?

Kenenkään palkkaa ei laske siirryttäessä hyvinvointialueelle ja kaikki palkan osat säilyvät ennallaan.

Kokemuslisä

- Työkokemuslisään oikeuttava aika säilyy siirtyvillä työntekijöillä ja viranhaltijoilla ennallaan, eikä sitä lasketa uudelleen hyvinvointialueelle siirtymisen vuoksi.
- SOTE-sopimuksessa pääsopijajärjestöt ovat sopineet KT:n kanssa, että palvelussuhteen lyhytaikainen katkeaminen ennen tai jälkeen liikkeen luovutuksen ei aiheuta työkokemuslisän uudelleen laskentaa. Uudelleen laskentaa ei tehdä, jos palvelussuhde katkeaa 1.12.2022–31.1.2023 välisenä aikana.

18. Voiko palkanmaksupäiväni muuttua?

- Eri alueilta siirtyvällä henkilöstöllä voi olla eri palkanmaksupäivät, ja uusi työnantaja todennäköisesti pyrkii yhdenmukaistamaan palkanmaksupäivät.
- Työnantaja voi muuttaa palkanmaksupäivää virka- ja työehtosopimuksen rajoissa (esim. KVTES II luku 18 §).
- Työnantajan on neuvoteltava mahdollisesta muutoksesta luottamusmiehen kanssa. Jos palkanmaksupäivä on sovittu paikallisesti, työnantaja voi kuitenkin irtisanoa paikallisen sopimuksen irtisanomisaikaa noudattaen.

19. Mikä ihmeen palkkaharmonisointi?

Erilaiset työsuhteen ehdot jopa samasta työstä voivat olla hyväksyttävissä väliaikaisesti, jos ne perustuvat liikkeen luovutukseen.

- **MUTTA liikkeen luovutuksen jälkeen työnantajan on kohtuullisessa ajassa yhdenmukaistettava eli harmonisoitava samaa työtä tekevien palvelussuhteen ehdot. Aikaa harmonisoinnille on 2–3 vuotta.**
- Hyvinvointialueen on rakennettava työ- ja virkaehtosopimusten mukainen paikallinen palkkausjärjestelmä ja tehtävä harmonisointisuunnitelma.
- Harmonisointi uuteen palkkausjärjestelmään toteutetaan niin, että yhtä vaativassa työssä tehtäväkohtaiset palkat nostetaan vastaamaan korkeinta maksettua palkkaa.

- Yhdenmukaistamisen velvoite koskee kaikkia palkan osia.
- Työnantaja ei voi muuttaa tehtävän eri palkan osia esimerkiksi niin, että tehtäväkohtaisesta palkasta osa siirretään henkilökohtaiseksi lisäksi.

SOTE-sopimus

- SOTE-sopimuksessa harmonisoinnille on määrätty kolmiportainen aikataulu. Aikataulu tai harmonisoinnin kustannusvaikutukset eivät muuta työnantajan lakisääteistä velvoitetta yhdenmukaistaa samaa työtä tekevien palkat.
- SOTE-sopimuksessa palkkaharmonisoinnin kustannukset jakautuvat vuosille 2023–2025:
 - 1,5 prosenttia 1.6.2023 | paikallinen järjestelyerä
 - 2,5 prosenttia 1.10.2024 | paikallinen järjestelyerä
 - 2,0 prosenttia 1.6.2025 | paikallinen järjestelyerä

Myös muilla sopimusaloilla hyvinvointialueen on noudatettava samaa aikataulua. Muilla sopimusaloilla ei kuitenkaan ole sovittu harmonisointiin paikallisia järjestelyeriä.

20. Voiko työaikani tai ruokataukoni muuttua?

- Työaika ja työsopimuksessa sovittu ruokatauko säilyvät ennallaan.
- Työnantaja voi yhdenmukaistaa työaikoja ja ruokataukokäytäntöjä vain sovellettavien työ- ja virkaehtosopimusten puitteissa.
- Työnantaja ei voi muuttaa yksipuolisesti työsopimuksessasi sovittua tai työsuhteessasi vakiintuneesti sovellettua työaikaa tai ruokataukokäytäntöä.

21. Mitä tapahtuu työaikapankille?

- Työaikapankista sovitaan paikallisella sopimuksella.
- Työaikapankin saldo siirtyy hyvinvointialueelle, jos luovuttava työnantaja ei irtisano paikallista sopimusta.
- Jos sopimusta ei ole irtisanoitu, työnantaja ei voi määrätä nollaamaan pankin saldoa.

22. Mitä tapahtuu työaikasaldolleni?

- Liukuvan työajan saldot siirtyvät hyvinvointialueelle, jos luovuttava työnantaja ei irtisano liukuvan työajan järjestelmää.
- Jos liukuvan työajan järjestelmä päättyy irtisanomisen vuoksi ennen siirtymistä, plussaldo maksetaan rahana ja miinussaldo peritään palkasta.

23. Mitä tapahtuu virkavapaille, työlomille tai koulutukselle?

- Myönnetyt virkavapaat, työlomat ja sovitut koulutukset siirtyvät sellaisenaan hyvinvointialueelle.

24. Miten käy henkilökuntaetuuksien?

- Työnantajan yksipuolisesti myöntämät henkilökuntaetuuudet – esimerkiksi liikuntaselitteit tai merkkipäivämuistamisedut – eivät siirry hyvinvointialueelle.

25. Vaikuttaako siirtyminen eläkkeeseen?

- Eläke-etuudet eivät muutu.

26. Mitä tapahtuu liittoni jäsenmaksun perinnälle?

- JUKOn kanta on, että jäsenmaksuvaltakirjat tulee siirtää automaattisesti hyvinvointialueelle.
- Työnantajilla on kuitenkin tässä erilaisia käytäntöjä, joten **tarkistathan käytännön alueesi työnantajalta tai luottamusmieheltä.**

27. Mistä löydän oman luottamusmieheni?

- JUKOn luottamusmiehet edustavat kaikkia akavalaisten liittojen työntekijöitä ja viranhaltijoita. Jos et löydä JUKOn luottamusmiestä, ota yhteyttä omaan liittosi!

28. Mitä tapahtuu luottamusmiehille?

- Paikallisesta hyvinvointialueen luottamusmiesjärjestelmästä on neuvoteltava 31. tammikuuta 2023 mennessä.
- Siirtyvät luottamusmiehet säilyttävät luottamusmiesasemansa 31. maaliskuuta 2023 asti.
- JUKOn luottamusmiesvaalit on järjestettävä 31. maaliskuuta 2023 mennessä.
- Valittujen luottamusmiesten toimikausi alkaa 1. huhtikuuta 2023.

29. Kuka huolehtii työsuojelusta? Mitä tapahtuu työsuojeluorganisaatiolle?

- Myös työsuojeluorganisaatio voi muuttua hyvinvointialueella.
- **Selvitä oma työsuojeluvaltuutettusi JUKOn luottamusmiehiltä.**
- JUKO ohjeistaa erikseen työsuojeluvaleista.

Kysymyksiin vastasi JUKOn kuntasektorin neuvottelupäällikkö **Jouni Vattulainen**. JUKO vastaa osaltaan **luottamusmiesten lisäkysymyksiin**.

JUKO-liittojen jäsenten kysymyksiin vastaavat heidät omat akavalaiset liittonsa | Akava/Löydä oma liittosi: <https://www.jaseneksi.fi/>.